

Rajattu kirjallisuuskatsaus

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Faculty of Behavioural Science/
Centre for Educational Assessment / <http://www.helsinki.fi/cea/>
Kupilaan 2015

www.helsinki.fi/yliopisto 17.1.2018 1

Rajattu kirjallisuuskatsaus

Perinteisen kirjallisuuskatsauksen sudenkuopat:

- 1. Lähteiden summittainen yhteismitallisuus**
- 2. Lähteitä on kerätty valikoivasti (omaa ajatusta tukien)**
- 3. Lähteiden laatu on kirjava (mielipidekirjoituksista tutkimusraportteihin)**

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto 17.1.2018 2

ä ei tähtää suureen lähdemäärään, vaan syvään ymmärrykseen kyseistä kapealaisesta ilmiöstä

Tutkimuksen aihe esimerkiksi:

Ajatteluntaitojen pedagogiset interventiot alkuopetusikäisillä

Positiivisen käytöksen tukeminen -menetelmä opettajan työkaluna

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yllopiisto

17.1.2018 3

(4) Tutkimuksen kysymykset

Tärkeässä roolissa on tutkimuskysymysten asettaminen:

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

- 1) Miten ajattelun taidot määritellään ja oletetaan kehittyvän kohdeikäryhmässä?**
- 2) Millaisia tuloksia interventioilla on saavutettu?**
- 3) Millaisia vaatimuksia ja rajoitteita interventioiden toteuttaminen näyttää edellyttävän?**

...tai

Tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Miten oppilaiden hyvinvointi ja turvallisuus otetaan huomioon Positiivisen käytöksen tukeminen -lähestymistavassa?**
- 2) Millaisia kokemuksia kouluhenkilökunnan eri osapuolilla on Positiivisen käytöksen tukeminen -lähestymistavassa?**
- 3) Millaisia edellytyksiä ja rajoitteita Positiivisen käytöksen tukeminen -lähestymistapa asettaa hankkeeseen osallistuminen ja siinä menestyminen näyttää asettavan osallistuville kouluille ja sen henkilökunnalle?**

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yllopiisto

17.1.2018 4

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen menetelmäkappale

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus menetelmänä

5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

5.3. Aineiston keruu, lähiluku ja kriittinen arviointi

5.4. Aineiston analysointi

5.5. Tutkimusaineiston kuvaus

5.1. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus menetelmänä

à Perinteinen kirjallisuuskatsaus à ongelmana on yleensä lähteiden keskinäisen yhteyden puuttuminen à tulosten yleistettävyys?

à Lisäksi lähteiden laatu voi olla kirjava, jos niiden valintaan ei ole käytetty kriteereitä.

à Monesti laajoista kirjallisuuskatsauksista ei käy ilmi, miten lähteet on hankittu.

(Metsämuuronen 2005, 38.)

5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

à Sisäänotto- ja poissulkukriteerien luominen auttaa kirjoittajaa löytämään tutkimuskysymysten kannalta relevantteimmat tutkimukset systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen.

à Kriteerien avulla tutkija antaa selkeän kuvan tutkittavasta aiheesta sekä asettaa rajat tutkittavalle aineistolle

à Sisäänotto- ja poissulkukriteereihin vaikuttavat luonnollisesti tutkimuskysymykset sekä opinnäytetyöhön liittyvät rajoitukset.

à Tutkimusten saatavuus: "Päätin sisällyttää aineistoon vain sellaisia tutkimuksia, jotka ovat saatavilla Helsingin yliopiston kirjaston tietojenhakupalveluiden ja Google Scholarin kautta maksutta. Päätin, että valitsen mukaan vain suomen ja englanninkielisiä artikkeleja..."

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

17.1.2018

7

5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Aineiston haussa ja keruussa käyttämäni sisäänotto- ja poissulkukriteerini ovat seuraavat:

Sisäänottokriteerit:

- Akateeminen tutkimus, joka on julkaistu tieteellisesti vertaisarvioidussa julkaisussa
- Alkuperäisartikkeli
- Julkaistu suomen tai englannin kielellä
- Kohdemaana OECD-maat
- Kaikki julkaisuvuodet vuodesta 2000 lähtien
- Intervention kohdeikäryhmä 5 – 10 vuotiaat
- Ajattelun taitojen kehityksen tukeminen interventioilla (koe- ja kontrolliasetelma)
- Ajattelun taitojen interventioiden tulosten esittely

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

17.1.2018

8

5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Poissulkukriteerit:

- Vertaisarvioimattomat artikkelit
- Kirjallisuuskatsaukset
- Kirjat
- Uutiset, kolumnit, pääkirjoitukset
- Artikkelit, jotka eivät ole saatavilla maksuttomasti Helsingin yliopiston kirjaston tiedonhakupalveluiden tai Google Scholarin kautta
- Muiden kuin OECD-maiden tuloksista kertovat raportit
- Julkaistu muulla kuin suomen tai englannin kielellä

5.3. Aineiston keruu ja kriittinen arviointi

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus(KIN) edellyttää, että jokainen valinta aina tutkimuskysymyksistä aineistoon tulee perustella huolellisesti, jotta tutkimus olisi mahdollisimman läpinäkyvä lukijalle. Aineiston keruussa on huomioitava tutkimuskysymykset ja käytettävä systemaattista lähestymistapaa sekä dokumentoitava jokainen vaihe tarkasti.

Kuvataan tiedonhankintaprosessi:

"Seuraavaksi kuvaan koko aineistonkeruuprosessini, aina tietokantojen valinnasta ja päättyen aineiston lähilukuun ja sen kriittiseen arviointiin. Varsinainen tiedonhakuni alkoi koehakujen teosta elektronisiin tietokantoihin. Koehakujen avulla pystyin myös muokkaamaan hakulausekkeen sellaiseksi, että sillä löytyi sopiva otos tutkimuksia. Aluksi hakutulokset olivat varsin suuria, jopa yli 500 viitettä, mutta rajausten avulla tuloksiksi muodostui noin 20–60 viitettä tietokantaa kohden. Suomenkielistä tutkimusta henkilökohtaisesta budjetista ei ollut saatavilla, joten tästä...

Koehakujen perusteella päädyin käyttämään tutkimuksessani seuraavia tietokantoja:

1. Academic Search Elite (EBSCO)
2. Google Scholar
3. JNE

Ennen aineiston keruuta tutustuin ajattelun taitojen interventiotutkimukseen liittyvää käsitteistöön joita oli käytetty sekä Suomessa että englannin kielisissä maissa. Tämän tarkastelun perusteella ajattelun taidoilla voidaan käsittää varsin erilaisia asioita, kuten tieteellinen päättely, induktiivinen päättely, deduktiivinen päättely, abduktiivinen päättely, metakognitiiviset taidot tai oppimaan oppimisen taidot. Englannin kielessä...vastaavat

Interventioiden osalta käsitteiden tarkastelu...

Kun on päästy loppuun aineiston keruussa tehdään kooste lopputulemasta:

Kun tavoitteenani oli muodostaa aineisto, jonka tutkimustulokset perustuvat empiriaan, muodostui aineistoni seuraavanlaiseksi: aineistoni koostui yhteensä 12 artikkelista, joista kaksi käsitteli...ajattelutaitojen interventioiden..., 4 käsitteli opettajan... Aineiston artikkeleiden lähteet, metodit ja tulokset ovat liitteessä 1 (ks. Seuraava sivu 1. taulukko).

5.3. Aineiston keruu ja kriittinen arviointi

Aineiston valikoituneiden artikkeleiden kuvaus (esim. liitteeksi)

Tutkimuksen tekijät	Tutkimuksen tarkoitus	Metodi ja otos	Päätulokset
Askola & Neva			

Kriittisessä arvioinnissa kultakin tutkimukselta kysytään samat kysymykset, kuten: Kuinka uskottavia tutkimustulokset ovat? Lisääkö tutkimus ymmärrystä tutkittavana olevasta aiheesta? Vastaako tutkimus omiin tutkimuskysymyksiinsä? Onko tutkimus hyvin argumentoitu ja metodologisesti pätevä? Kysymyksillä on mahdollista vaikuttaa kirjallisuuskatsauksen aineiston kokoon, luotettavuuteen ja laatuun.

Tutkimuksen tekijät	Kriittinen arviointi
Askola & Neva	- Tutkimuksen tarkoitus tulee hyvin ilmi ja tulokset vastaavat tarkoitustaan - Tulokset ovat selkeät, analyysi loogista - Aineisto tukee tuloksia ja johtopäätöksiä

HELSINKI
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/ylilopisto

17.1.2018 13

5.4. Aineiston analysointi:

Systemaattisissa kirjallisuuskatsauksissa käytetään yleensä aineistolähtöistä analysointitapaa (gradu-tasolla)

- Taulukoinnin jälkeen tutkimusten tulokset (ks. edellinen dia Taulukko 1) koodataan ja ne järjestetään loogisiin ryhmiin.

- Ryhmät voidaan muodostaa esimerkiksi tutkimustulosten erojen, yhtenäisyyksien tai ristiriitojen mukaan. Koodauksen jälkeen koodit ryhmitellään teemoiksi. Viimeisessä vaiheessa tutkimustuloksista löydetty teemat kootaan synteesiksi.

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/ylilopisto

17.1.2018 14

5.5. Tutkimusaineiston kuvaus

Yksi osa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tulosten käsittelyä on tutkimusaineiston kuvaus. Tässä luvussa kuvaan lyhyesti artikkeleiden pääteemoja, julkaisutietoja sekä metodologisia valintoja. Yksityiskohtaiset tiedot kustakin aineistoni artikkelista ovat taulukkona liitteessä 3. Taulukon ja tutkimusaineiston kuvauksen tarkoituksena on lisätä tutkimukseni läpinäkyvyyttä.

Tieteellinen (systemaattinen) kirjallisuuskatsaus

Teoriakappaleet

Taustalla olevat mahdolliset lainalaisuudet

- 1. Johdanto**
- 2. Ajattelun kehittyminen alkuopetusikäisillä**
- 3. Interventiot osana kehityksen ja oppimisen tukemista**